

سبک زندگی اسلامی و نقش آن بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان پایه ششم

ابتدایی شهرستان مهریز

ریحانه زارع بیدکی^۱، بی بی زهرا توکلی^۲، الهام زارع بیدکی^۳، شمسی زارعیان فر^۴

^۱ آموزگار ابتدایی، مدرسه یاوران مهدی (عج)، یزد، مهریز

^۲ مدیرآموزشگاه، مدرسه یاوران مهدی (عج)، یزد، مهریز

^۳ آموزگار ابتدایی، مدرسه شاهد اندیشه، یزد، مهریز

^۴ مدیرآموزشگاه، مدرسه نرجس، یزد، مهریز

چکیده

همه پیشرفت‌های شگفت‌انگیز انسان در دنیای امروز، زاینده یادگیری است. انسان بیشتر توانایی‌های خود را از طریق یادگیری به دست می‌آورد، از طریق یادگیری، رشد فکری پیدا می‌کند و توانایی می‌یابد. آموزش دانش آموزان، در تمام دوره‌ها، به‌منظور تغییر رفتار، افکار، نگرش‌ها و مهارت صورت می‌گیرد و سرانجام به‌صورت پیشرفت و عملکرد تحصیلی سنجیده می‌شود که این پیشرفت تحصیلی تحت تأثیر عوامل زیادی چون سبک زندگی فرد می‌باشد. پژوهش حاضر به‌منظور بررسی نقش سبک زندگی اسلامی بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان انجام گرفته است و روش پژوهش به‌صورت توصیفی از نوع همبستگی و از جهت هدف، کاربردی است که به دنبال توصیف و تبیین نقش سبک زندگی اسلامی بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی شهرستان مهریز است. به‌منظور جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز از پرسشنامه استاندارد سبک زندگی اسلامی استفاده شد. جامعه آماری شامل دانش آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مهریز است. پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار گرفت که برابر با ۰.۷۱٪ است. یافته‌ها نشان می‌دهد که با توجه به این‌که در سبک زندگی اسلامی، کارها با نیت به خدا و با چشم داشت اندک دنیوی انجام می‌گیرد، باید انتظار داشت در بحث تحصیل نیز شخص دارای انگیزش درونی باشد و به هر میزان که سبک زندگی بیشتر رنگ و بوی اسلامی داشته باشد، انگیزش برای یادگیری و تحصیل بیشتر و در امر تحصیل موفق‌تر می‌شود.

واژه‌های کلیدی: سبک زندگی اسلامی، پیشرفت تحصیلی، فرهنگ، دین

۱- مقدمه

موفقیت تحصیلی و مسائل مربوط به آن یکی از دغدغه های اصلی نظام آموزش و پرورش کشورهاست چرا که مسئولین و تصمیم گیرندگان سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در سراسر دنیا، توسعه و پیشرفت جامعه را در توسعه و پیشرفت نظام آموزشی می دانند و این توسعه و پیشرفت از طریق موفقیت تحصیلی دانش آموزان در مدرسه و کلاس درس عملیاتی می گردد. مطالعه عوامل موثر بر موفقیت تحصیلی طی سه دهه اخیر بیش از پیش مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت قرار گرفته است، یافته های پژوهشی متعددی نشان داده اند که موفقیت تحصیلی هم از ساختارهای دانش و فرایندهای پردازش اطلاعات تاثیر می پذیرد، هم از عوامل محیطی از جمله عوامل خانوادگی و خودتنظیمی. از سویی دیگر در نقطه مقابل موفقیت تحصیلی، افت تحصیلی قرار دارد که یکی از نگرانی های مهم خانواده ها و دست اندرکاران تعلیم و تربیت است. همه ساله تعداد زیادی از دانش آموختگان در کشورهای مختلف جهان با پدیده ای به نام افت تحصیلی مواجه اند.

این پدیده علاوه بر زیان های هنگفت اقتصادی که به دلیل تکرار، پایه با صرف هزینه مجدد برای دانش آموز انجام می پذیرد، آثار سوئی که سلامت روحی دانش آموزان را مخدوش می نماید را نیز برجای می گذارد. از این رو این امر علاوه بر آثار سوءاقتصادی در شکل ملی تاثیر ناگواری بر سلامت روانی دانش آموزان داشته و نگرانی زیادی برای خانواده ها بدنبال دارد. (بیابانگرد، ۱۳۸۶) توجه به موفقیت تحصیلی فرزندان سابقه ای طولانی در تمامی جوامع بشر دارد که می توان آن را با آغاز خواندن و نوشتن مقارن دانست ولی آنچه که مسلم است، ظهور فعالیت علمی و مدون در قالب سازمان و نظام آموزش اجباری به نام آموزش و پرورش می باشد که در اواخر قرن نوزدهم شکل اساسی به خود گرفت.

از این رو همواره محققان به دنبال شناسایی عوامل مؤثر بر انگیزش موفقیت تحصیلی بوده اند. متغیری که گمان می رود بتواند موفقیت تحصیلی را پیش بینی کند، سبک زندگی اسلامی است. (صالحی، ۱۳۹۷) سبک زندگی از موضوعات بین رشته ای است. اخلاق و روانشناسی، به هر دو بعد روانی و جسمانی و سبک زندگی توجه دارد.

سبک زندگی، برای توصیف شرایط زندگی انسان استفاده می شود. این عبارت، ابتدا توسط آلفرد آدلر در سال ۱۹۲۹ ابداع شد (آدرکسب، ۱۳۹۱). سبک های زندگی شامل فعالیت های معمولی و روزمره است که شخص در زندگی انجام می دهد، ولی به عبارت دقیق تر، طیف وسیعی از مسائل از قبیل اعتقادات و افکار و فعالیت های انسان در ارتباط با خداوند و خویشتن و جامعه را در بر می گیرد. در هر جامعه ای (اعم از جوامع الهی یا جوامع ساخت بشری) شیوه زندگی افراد بر اساس فرهنگ و ارزش های همان جامعه بنا شده است. به همین دلیل، ما شاهد سبک های گوناگونی از زندگی هستیم. یکی از این سبک ها، سبک زندگی اسلامی است. یعنی شیوه زندگی که بر اساس آموزه ها و ارزش های اسلامی و قرآنی بنا شده است (کوثری نیا، ۱۳۹۲). سبک زندگی اسلامی، سبکی از زندگی است که باورها و ارزش های اسلامی بر آن حاکم است (عظیمی فرد، ۱۳۹۱) و آموزه های دین به عنوان ابزاری برای هدایت جامعه است (عزیزی، ۱۳۹۲). در واقع، محدود نکردن دین به زمان خاص، ما را به این دیدگاه راهنمایی می کنند که دین و آموزه های وحیانی آن می تواند بخش مهمی از خاستگاه فرهنگ بشری را تشکیل دهد.

پس در یک رابطه ی طولی، دین، فرهنگ جامعه را شکل می دهد و فرهنگ نیز به نوبه ی خود، نظام و ساختار خاصی را برای زندگی فردی و اجتماعی تعریف می کند که خود به عنوان سرچشمه و خاستگاه مجموعه ای در هم تنیده از الگوهای خاص برای زندگی است و یک کل منسجم و متمایز را در قالب سبک زندگی پدید می آورد (فاضل قانع، ۱۳۹۳) و همچنین می توان گفت سبک زندگی اسلامی به شیوه خاصی از زندگی بشر گفته می شود که در چهارچوب قوانین الهی قرار دارد. به بیان دیگر، برنامه و الگویی تعریف شده در زندگی اسلامی که از دو منبع قرآن و عترت نشأت می گیرد و سرچشمه واقعی این سبک زندگی از سوی خداوند می باشد. چرا که با توجه اشراف خداوند بر ابعاد و نیازهای مختلف انسان در جهان مادی و اخروی، می توان برنامه ای کامل و شامل دریافت کرد.

چنان که خداوند می فرماید: «لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ؛ خدا بر اهل ایمان منت گذاشت که رسولی از خودشان در

میان آنان برانگیخت که بر آنها آیات او را تلاوت می‌کند و آنان را پاک می‌گرداند و به آنها علم کتاب (احکام شریعت) و حقایق حکمت می‌آموزد، و همانا پیش از آن در گمراهی آشکار بودند. «(ال عمران، ۱۶۴)

لذا می‌توان به طور اجمالی چنین بیان کرد؛ سبک زندگی هر فرد یا جامعه‌ای، متأثر از باورها (جهان بینی) و ارزش‌های (ایدئولوژی) حاکم بر آن فرد یا جامعه است، که اهداف زندگی بشری را تعریف می‌کند (شریفی، ۱۳۹۸). بنابراین درگام اول، به ارائه جهان بینی و ایدئولوژی منطبق با اصول دینی می‌پردازد، که آموزه‌های اخلاقی و فقهی و حقوقی، در واقع بیان شیوه زندگی انسان‌ها، به شکلی که خدا می‌پسندد را شامل می‌شود. در این صورت، نوع رفتار با خانواده و دیگران، نوع پوشش و خوراک و... که در اسلام مطرح گردیده، سبک زندگی اسلامی را تشکیل می‌دهد.

باتوجه به این که مهم‌ترین دغدغه یا مسئله پژوهش بر این باور استوار است که با توجه به آموزه‌های اسلام، اصول و راه و رسم زندگی، و روشن بودن حقیقت، همچنان در جامعه با بحران هویت متأثر از فضای سایبری در نسل جدید است. جامعه ما با داشتن ذخایر عظیم معرفتی و فرهنگی اسلامی، شایسته الگو برداری از فرهنگ‌های بیگانه نیست؛ با داشته‌های غنی خود می‌تواند راه پیشرفت را در حوزه‌های مختلف طی کند؛ بنابراین با توجه به مطالعات انجام شده و اهمیت نقش متغیر سبک زندگی اسلامی در تبیین موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان، مساله اساسی در پژوهش حاضر این است که آیا سبک زندگی اسلامی قادر به پیش بینی موفقیت تحصیلی می‌باشد؟

ادبیات پژوهش

در این بخش به معرفی دو متغیر تحقیق می‌پردازیم و خلاصه‌ای در مورد پیشینه و کاربردهای اصلی هر یک، مطالبی را بیان خواهیم کرد.

سبک زندگی اسلامی

سبک به معنای روش و منش و چگونگی کار است. سبک زندگی اسلامی یعنی در زندگی هر فرد، چه شخصی، چه خانوادگی و چه اجتماعی، قواعد و الگوها و قالب‌ها و ملاک‌های اسلامی نقش مهمی ایفا کند؛ یعنی روش‌ها را بر اساس آنچه اسلام گفته و خواسته است به کار گیرد (شریعت پناه، ۱۳۹۲). سبک زندگی راه‌های گوناگون زندگی فرد یا گروه است و شامل الگوها، اعتقادات، سلیقه‌ها و ارزش‌ها و هنجارهایی است که در زندگی روزمره به کار می‌رود (تنهایی و خرمی، ۱۳۸۹). هر مکتب مذهبی، سبک زندگی برای بشریت عرضه می‌کند. اسلام یکی از بنیان‌های سازنده سبک زندگی انسان است (رجب نژاد، ۱۳۹۱). مفهوم سبک زندگی اسلامی با مفهوم سبک زندگی، که آدلر بیان می‌کند، شباهت‌هایی دارد. بعضی از این شباهت‌ها شامل ۱- توجه به ارزش‌ها ۲- کل‌نگری ۳- غایت‌گرایی ۴- جهت‌یابی فردی ۵- خود خلاق و... است. (هادوی، ۱۳۹۱)

الگوهای غیر اسلامی تصمیماتی که در زندگی گرفته می‌شود، بر مبنای به حرکت واداشتن فکر و رسیدن به تحرک فکری به هدف خود که دستیابی به اهداف در زندگی است دست پیدا کند، ولی در الگوی اسلامی، تصمیمات را به گونه‌ای می‌گیرند که تحرک فکری او حاکمانه باشد، نه خادمانه و در خدمت هواهای نفسانی. از نظر اسلام، فکری و تصمیمی در زندگی انسان حکیمانانه است که بر اساس عقل حاکم تولید شده باشد. (خطیبی و ساجدی، ۱۳۹۲)

ویژگی‌های سبک زندگی اسلامی

الف) رفتار خدا محورانه

خدا باوران، همواره خداوند را در رفتارهای شخصی و اجتماعی خویش در نظر می‌گیرند و در دایره‌های باید و نبایدهای الهی با کمال دقت راه رشد و بالندگی را می‌پیمایند. مقصد آنها رضا و رضوان الهی است و خداوند، قطب‌نمای تنظیم کارها و رفتار آنها است. البته خدا باوری به معنی دوری گزیدن از نعمت‌های الهی و رهبانیت و گوشه‌گیری نیست. همان‌گونه که اباحه‌گری و بی‌قیدی نیز از جلوه‌های دین‌داری و خدا محوریت نیست و این هر دو، راه به بی‌راهه خواهند برد. خدا محوران، همیشه حضور

پروردگار را در ژرفای وجود خویش، احساس می‌کنند. خدا باوران در عمل، بندگی را از دل و جان می‌پذیرند و تکالیف الهی را به انجام می‌رسانند و نیک می‌دانند.

خداوند متعال می‌فرماید: «تلك حدود الله و من يطع الله و رسوله يدخله جنات تجري من تحتها الانهار خالدین فیها و ذلك الفوز العظيم؛ این ها حدود الهی است و هر کس از خدا و پیامبر او اطاعت کند، وی را به باغ‌هایی درآورد که از زیر (درختان) آن، نهرها روان است. در آن جاودانند و این، همان کامیابی بزرگ است.» (نساء، ۱۳)

هنگامی که انسان ها سبک زندگی خدا محورانه را انتخاب می‌کنند، سعی می‌کنند نسبت به آن شناخت و معرفت داشته باشند و تلاش می‌کنند، این اعتقادات و باورها را در شیوه‌ی زندگی خود نشان دهند. از این رو، اگر سبک زندگی بر پایه ایمان به خدا و معاد باشد، انسان ها تمام کارهای خود را با اخلاص و برای خدا انجام می‌دهند و باطن خود را، از هر آنچه غیر خداست، پاک می‌سازند (مرزبند و ذکوی، ۱۳۹۱). این خدا محوری گاه به صورت رفتارعبادی، که مستقیماً در ارتباط با خدا قرار دارد را شامل می‌شود. مانند ذکر و یاد خدا در تمام حالات (احزاب، ۴۳)، و گاه به صورت رفتار عملی نمایان می‌شود. (کلینی، ۱۳۶۵).

ب) توکل

توکل از دیگر باورهای دینی است که در سبک زندگی اسلامی به چشم می‌خورد. توکل بر خدا باعث تقویت اراده و کاهش برخی عوامل نا امید کننده می‌شود. توکل به این معناست که انسان ها تمام تلاش خود را می‌کنند و نتیجه را به خدا واگذار می‌کنند. گاهی با توکل مشکلات به گونه‌ای حل می‌شود که هرگز به ذهن افراد نمی‌رسد. (طلاق، ۲ و ۳).

توکل در مرحله درک، غامض و پیچیده به نظر می‌رسد و عمل به آن نیز دشوار است. سبب دشواری شناخت و عمل به آن این است که توجه به اسباب و اعتماد بر آن ها، شرک عملی را به دنبال دارد و به کلی اسباب را نادیده گرفتن و بی‌اعتنایی کامل به آن ها، ضربه زدن به سنت و بدنام کردن شریعت است (فیض کاشانی، ۱۴۱۷ ق). به عبارت دیگر، هرگاه بخواهیم اسباب را در آن دخالت دهیم و به آن ها اعتماد کنیم، مسلماً به راه شرک رفته ایم که با توحید واقعی ناسازگار است و شرع از چنین معنایی جلوگیری کرده است.

ج) احساس مسئولیت

یکی از مهمترین مؤلفه‌های سبک زندگی اسلامی، موضوع مسئولیت پذیری در زندگی است. در واقع این مؤلفه است که به زندگی انسان رنگ و بوی الهی و دینی می‌دهد. چرا که انسانی که خود را تابع و پیرو هیچ قانون و مذهبی قرار نمی‌دهد و زیر بار هیچ مسئولیتی نمی‌رود، نمی‌تواند روح زندگی دینی را درک نماید. از این رو در سبک زندگی اسلامی مسئولیت های مشخص انسان بیان شده است.

خالق یکتا، انسان را موجودی مسئولیت پذیر معرفی می‌کند و می‌فرماید: «أَيُّحَسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى؛ آیا انسان پندارد که آزاد و رها و بی‌مسئولیت است؟» (قیامت، ۳۶) قرآن و روایات معصومین (ع) انسان را در برابر خود، جامعه، خانواده، خویشان، همسایگان، مسلمانان، هموعان و طبیعت مسئول می‌داند.

پژوهشگران دیگر نیز، مسئولیت یا مسئولیت پذیری را به تنهایی، اشاره به حسن وظیفه شناسی و پاسخگو بودن می‌دانند. بر اساس نظریه چلبی تمایل به احساس مسئولیت به شخص اجازه می‌دهد که همزمان فعال باشد، برای کسب موفقیت تلاش نمایند، محیط درونی و بیرونی خود را کنترل نمایند، خود تنظیم باشد، خردورز باشد و در عین حال نسبت به دیگران احساس تعلق عاطفی داشته باشد (چلبی، ۱۳۸۹).

ح) صبر

شکیبایی و صبر در آنچه که قرآن و روایات نسبت به آن دستور صبر داده اند، مسأله ای الهی و اخلاقی و انسانی است و امری است که محبوب حق، و سزاوار اجر بزرگ و ثواب عظیم می باشد. صبر، عامل حفظ دین و نگاهبان انسان از بی میل شدن به حق و حقیقت، و عامل تقویت روح و روان، و حافظ انسان از افتادن در دام شیاطین جنی و انسی است. انسان اگر در پیشامدها و حوادث تلخ و شیرین که غارتگر دین و ایمان است، و به هنگام طاعت و عبادت، و به وقت گناه و معصیت صبر کند، به این معنا که حوادث را هماهنگ با قواعد الهی تحمل کند، و برای نجات خود به دشمنان حق پناه نبرد، و به وقت طاعت و عبادت خود را در گردونه ی بندگی قرار دهد و مقاومت کند، و زمان آماده شدن زمینه ی معصیت و گناه، تلخی گذشت از لذت ها را به دوش جان بردارد، به فرموده ی قرآن مجید مستحق صلوات و رحمت خداوند می شود. پس می توان گفت یکی از مفاهیم مهمی که در قرآن کریم مورد توجه قرار گرفته و آثار تربیتی فراوانی در زندگی انسان دارد، مفهوم صبر است.

خ) رعایت حقوق دیگران

انسان موجودی اجتماعی است و در کنار سایر هموعانش به صورت دسته جمعی زندگی می کند. بقا و تداوم زندگی اجتماعی در گرو وجود پیوندی نیرومند میان آحاد جامعه از طریق محبت، تفاهم و احترام متقابل است. از این رو، آدمی در زندگی اجتماعی خود ناگزیر است آنچه را که از مردم انتظار انجام آن را دارد، خود مقید به رعایت آن باشد و با مردم آن گونه رفتار کند که توقع دارد با وی رفتار شود؛ اگر راستی و درستی را خوش دارد، وفاداری و پایبندی به عهد و پیمان را می پسندد و دوست دارد جان، مال، آبرو و ناموسش محترم باشد. اگر از بخل و کینه و حسد دیگران نسبت به خودش بیزار است و از مردم انتظار خیرخواهی و احسان دارد و دوست دارد دیگران اعمال او را حمل به صحت کنند و به او خوشبین باشند و تعدی و تجاوز دیگران به حقوقش را (هر چند اندک باشد) زشت و نکوهیده می داند. قرآن کریم، انجام ندادن وظایف اجتماعی را از سوی فرد، همراه با انتظار انجام آن از سوی اجتماع، نکوهش فرموده و آن را نشانه بی خردی انسان می داند و می فرماید: «تَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ لَبَّاءٌ أَعْمَلُونَ» آیا مردم را به نیکی فرمان می دهید و خود را [در ارتباط با نیکی] فراموش می کنید؟ در حالی که کتاب [تورات] را که با شدت به نیکی دعوتتان کرده [می خوانید آیا] [به وضع زیان بار و خطرناک خود] نمی اندیشید؟» (بقره، ۴۴) پس باید دانست که جامعه بر عهده هر یک از اعضای خود، حقوقی دارد که همگی به ادای آن موظفند و عمل به آنچه آدمی، خود انتظار انجام آن را از دیگران دارد، پایین ترین درجه آن است. (کلینی، ۱۳۶۵)

موفقیت تحصیلی

موفقیت تحصیلی یکی از شاخص های مهم در نظام آموزش و پرورش است و تمام کوشش ها و کشش های این نظام برای جامعه عمل پوشاندن به این امر است و معیار عملکرد دانش آموزان و مسئولیت پذیری مدرسه است که به طور گسترده مورد استفاده قرار می گیرد. همچنین پیشبینی کننده مهمی از عملکرد دانش آموزان در سطوح بالاتر تحصیلی و شغلی مانند عملکرد شغلی و حقوق و مزایای آنها است. به همین دلیل امروزه نظام آموزش و پرورش هر کشور به دنبال شناسایی عوامل مؤثر بر فرایند یادگیری، یاددهی و به تبع آن عملکرد و پیشرفت تحصیلی فراگیران است و برای رشد و تعالی اهداف موردنظر و راهکارهای رسیدن به آنها گام برمی دارد (عسگری و همکاران، ۱۴۰۰). در این راستا محیط مدرسه به عنوان یک مؤسسه آموزش و پرورش یادگیرنده شناخته شده است که بر اساس نیازهای فرد و با توجه به سرعت وجود سیستم امتحانات رسمی و درجه بندی، شناخته می شود.

با توجه به مطالعات موجود در خصوص موفقیت تحصیلی، پیشینه قابل توجهی به آن، اختصاص یافته است. در بیشتر این مطالعات، موفقیت تحصیلی با مفاهیمی چون و عملکرد تحصیلی و پیشرفت تحصیلی یکسان در نظر گرفته شده و از میانگین نمرات درسی یا معدل به عنوان مشهورترین و معمولترین ابزار بررسی موفقیت تحصیلی دانش آموزان استفاده شده است

(همان). علاوه بر معدل، ملاک های عینی دیگری چون آزمون های استاندارد تعیین توانائی های شناختی در تعریف موفقیت تحصیلی سهم به سزایی داشته که معمولاً شامل نمرات آزمون های پیشرفت تحصیلی و استعداد تحصیلی، مهارت های نوشتن، مهارت های تکنولوژی و مهارت های کمی و کیفی است (یانگ و باریت، ۱۹۹۳). از دیدگاه استرنبرگ (۱۹۹۷) موفقیت تحصیلی عبارتست از توانائی آشکار ساختن هوش تحصیلی و هوش عملی. این نقطه نظر در اروپا استخدام پذیری نامیده می شود و حوزه های یاددهی، یادگیری، ارزیابی و معیارها را که بسیار پیچیده اند به هم مرتبط می کند (عسگری و همکاران، ۱۴۰۰).

پیشینه پژوهش

شهابی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان تاثیر سبک زندگی اسلامی و مهارت های فراشناختی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه؛ مطالعه موردی شهر کرمان به این نتیجه رسیدند که سبک زندگی اسلامی و مهارت های فراشناختی از عوامل مهم تاثیرگذار بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان هستند.

برومند کیا و همکاران (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان رابطه سبک های فرزند پروری و انگیزه پیشرفت تحصیلی با کمال گرایی در بین دانشجویان انجام دادند. یافته ها نشان می دهد که متغیر های سبک های فرزند پروری و انگیزه پیشرفت می توانند به طور مثبت و معنی داری پیشرفت تحصیلی دانشجویان را پیش بینی کنند.

کمالی نیا و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان تاثیر سبک زندگی اسلامی بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان تیزهوش نشان دادند که بین سبک زندگی اسلامی و موفقیت دانش آموزان رابطه وجود دارد به طوری که سبک زندگی اسلامی و ابعاد آن بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان تاثیر گذار بود.

سانقی و همکاران (۱۳۹۴) پژوهشی با عنوان اثر بخشی آموزش اهداف زندگی مبتنی بر مدل سبک زندگی بر انگیزش تحصیلی و خودکارآمدی دانش آموزان انجام دادند. نتایج نشان داد که آموزش اهداف زندگی مبتنی بر سبک زندگی بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان و خودکارآمدی آنان تاثیر معنادار دارد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که آموزش اهداف زندگی می تواند در رشد شخصی و پیشرفت تحصیلی نوجوانان در دوره دبیرستان مفید باشد.

نیکوکار و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهش خود با عنوان تاثیر سبک زندگی اسلامی بر موفقیت تحصیلی به این نتیجه رسیدند که بین سبک زندگی اسلامی و موفقیت دانشجویان رابطه وجود دارد به طوری که سبک زندگی اسلامی و ابعاد آن بر موفقیت تحصیلی دانشجویان تاثیر می گذارد. بنابراین با ترویج سبک زندگی اسلامی می توان زمینه ای را برای رشد و تعالی دانشجویان فراهم کرد تا در پیشرفت، ارتقا و پایداری فرهنگی کشور اثر گذار باشد.

رحمانی (۱۳۹۱) در مطالعه ای به بررسی ارتباط بین جهت گیری مذهبی درونی و بیرونی با پیشرفت های تحصیلی در دانشجویان اراک پرداخت. نتایج نشان داد که ارتباط معناداری بین جهت گیری های مذهبی درونی با پیشرفت های تحصیلی و شغلی دانشجویان وجود دارد.

سعیدی (۱۳۹۱) پژوهشی با عنوان بررسی رابطه سبک زندگی، کیفیت زندگی، عملکرد تحصیلی با پیشرفت تحصیلی انجام داد. نتایج نشان داد که از بین مولفه های سبک زندگی فقط دو مولفه محتاط بودن و مسئولیت پذیری، قدرت پیش بینی پیشرفت تحصیلی را دارند. بین کیفیت زندگی، سبک زندگی، عملکرد تحصیلی با پیشرفت تحصیلی رابطه وجود ندارد. بین کیفیت زندگی، سبک زندگی و عملکرد تحصیلی رابطه وجود دارد.

۳- فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی

بین سبک زندگی اسلامی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

فرضیه های فرعی

- ۱- بین عوامل اجتماعی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۲- بین عوامل باورها با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۳- بین عوامل عبادی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۴- بین عوامل اخلاقی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۵- بین عوامل مالی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۶- بین عوامل خانواده با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۷- بین عوامل سلامت با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۸- بین عوامل تفکر و علم با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۹- بین عوامل امنیتی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.
- ۱۰- بین عوامل زمان شناسی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

۴- روش تحقیق

۴-۱- روش و جامعه آماری

با توجه به طرح پژوهش و چگونگی بیان اهداف آن، روش پژوهش از نظر ماهیت و جمع‌آوری اطلاعات توصیفی از نوع همبستگی و از جهت هدف کاربردی است که به دنبال توصیف و تبیین چگونگی تأثیر سبک زندگی اسلامی بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی است. جامعه آماری را دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی شهرستان مهریز تشکیل داده اند که از روش تصادفی استفاده شده است. جامعه آماری ۲۸۵ نفر است. که شامل ۱۳۳ دانش آموز سیزده ساله و ۱۵۲ دانش آموز چهارده ساله بودند که از طریق توزیع پرسشنامه ۷۵ سؤالی محمد کاویانی (۱۳۸۸) بین آنها به جمع‌آوری اطلاعات پرداختیم. پایایی این پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ مورد سنجش قرار دادیم که آلفای پرسشنامه ۰/۷۱ و از آنجا که آلفای بالای ۰/۷۰ نشان دهنده پایایی داشتن پرسشنامه است.

۵- توصیف داده ها

در این بخش از تحقیق حاضر به بررسی و توصیف متغیرهای جمعیت شناختی ۲۸۵ نفر از دانش آموزان دختر مقطع تحصیلی ششم ابتدایی که شامل سن، معدل و وضعیت اقتصادی خانواده است پرداخته می گردد و بعد از آن به بررسی و توصیف متغیرهای اصلی تحقیق شامل پرسشنامه ی سبک زندگی اسلامی و خرده مقیاس های آن و پرسشنامه موفقیت تحصیلی صورت خواهد گرفت.

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصدی متغیرهای جمعیت شناختی دانش آموزان

متغیر	گزینه	تعداد	درصد
سن	۱۳	۱۳۳	۴۶/۷
	۱۴	۱۵۲	۵۳/۳
	کل	۲۸۵	۱۰۰

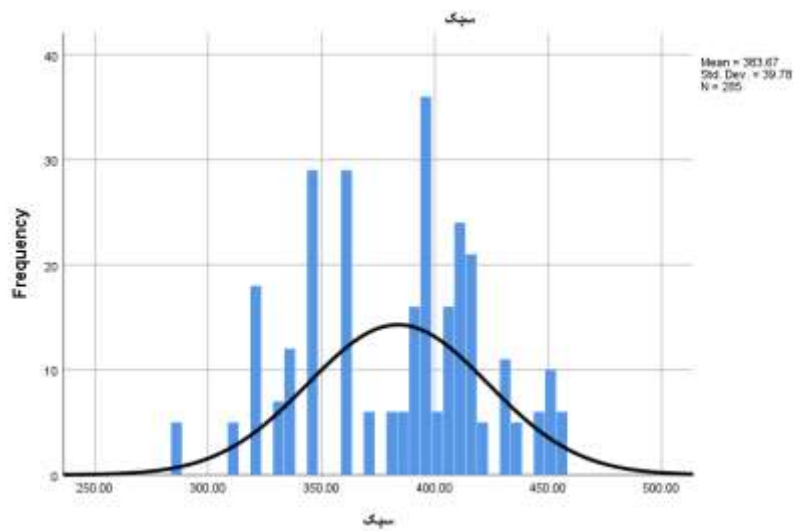
۲۱/۸	۶۲	۱۳-۱۲	
۳۵/۸	۱۰۲	۱۵-۱۴	
۱۸/۶	۵۳	۱۷-۱۶	معدل
۲۳/۹	۶۸	۱۹-۱۸	
۱۰۰	۲۸۵	کل	
۴۰/۴	۱۱۵	ضعیف	
۳۵/۸	۱۰۲	متوسط	وضعیت اقتصادی خانواده
۲۳/۹	۶۸	خوب	
۱۰۰	۲۸۵	کل	

جدول ۱ نتایج توزیع فرآوانی و درصدی متغیرهای سن، معدل و وضعیت اقتصادی خانواده دانش آموزان را نشان می دهد. نتایج حاکی از آن است که به لحاظ سن، اکثریت دانش آموزان به میزان ۵۳/۳ درصد ۱۴ سال سن داشتند و ۴۶/۷ درصد نیز ۱۳ سال سن داشتند. به لحاظ معدل نیز اکثریت دانش آموزان به میزان ۳۵/۸ درصد دارای معدل ۱۴-۱۵ بودند. ۲۳/۹ درصد معدل ۱۸-۱۹، ۲۱/۸ درصد معدل ۱۲-۱۳ و کمترین آنان به میزان ۱۸/۶ درصد معدل ۱۶-۱۷ داشتند. از نظر وضعیت اقتصادی خانواده نیز اکثریت دانش آموزان به میزان ۴۰/۴ درصد اعلام کردند در وضعیت اقتصادی ضعیفی بودند. ۳۵/۸ درصد متوسط و ۲۳/۹ درصد دانش آموزان نیز در وضعیت اقتصادی خوبی به سر می بردند.

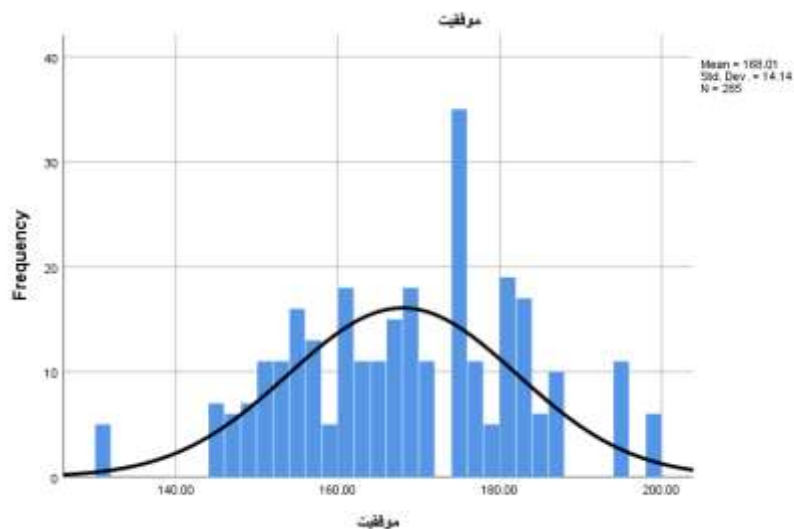
جدول ۲. توصیف و بررسی متغیرهای اصلی تحقیق

پرسشنامه	متغیرها	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
موفقیت تحصیلی	موفقیت تحصیلی	۱۳۱	۱۹۸	۱۶۸/۰۱	۱۴/۱۴	-۰/۰۵۸	-۰/۳۵۰
سبک زندگی اسلامی	اجتماعی	۲۶	۴۱	۳۳/۹۰	۳/۳۶	-۰/۱۰۶	-۰/۳۲۳
	باورها	۱۳	۲۲	۱۶/۷۴	۱/۸۰	۰/۲۷۹	۰/۱۹۵
	عبادی	۸	۲۳	۱۶/۵۸	۲/۲۶	-۰/۳۸۵	۱/۱۰۵
	اخلاق	۲۶	۴۴	۳۴/۳۲	۳/۸۷	۰/۱۸۳	-۰/۲۸۵
سبک زندگی اسلامی	مالی	۲۷	۴۸	۳۸/۲۵	۴/۴۰	۰/۰۱۷	۰/۰۱۹
	خانواده	۱۴	۳۲	۲۲/۵۸	۴/۲۲	۰/۳۲۸	-۰/۳۵۴
	سلامت	۱۰	۲۸	۱۸/۶۷	۴/۳۶	۰/۳۹۶	-۰/۳۴۸
	تفکر و علم	۴	۲۰	۱۲/۷۱	۲/۴۶	۰/۰۳۱	۲/۷۸۳
سبک زندگی اسلامی	امنیتی	۴	۱۶	۸/۹۲	۲/۴۹	۰/۹۳۵	۱/۲۹۲
	زمان شناسی	۴	۲۰	۱۲/۹۴	۲/۷۲	۰/۲۳۷	۱/۸۹۲
	سبک زندگی اسلامی کل	۲۸۶	۴۵۸	۳۸۳/۶۷	۳۹/۷۸	-۰/۲۷۲	-۰/۶۳۶

جدول ۲ نتایج بررسی و توصیف هریک از متغیرهای اصلی تحقیق را به لحاظ آماره های گرایش به مرکز (میانگین) و آماره گرایش به پراکندگی (انحراف معیار) و توزیع نرمات (چولگی و کشیدگی) نشان می دهد. نتایج حاکی از آن است که میانگین نمره موفقیت تحصیلی دانش آموزان ۱۶۸/۰۱ است که در بازه ی ۱۳۱ تا ۱۹۸ نمره ی متوسط محسوب می شود. در نتیجه موفقیت تحصیلی دانش آموزان در حد متوسطی است. میانگین سبک زندگی اسلامی ۳۸۳/۶۷ با انحراف معیار ۳۹/۷۸ است که میانگین به دست آمده در بازه ی ۲۸۶ تا ۴۵۸ در حد متوسطی قرار دارد در نتیجه سبک زندگی اسلامی در میان دانش آموزان به میزان متوسطی اعمال می شود. نتایج شاخص های چولگی و کشیدگی هریک از این متغیرهای تحقیق نشان می دهد که تمامی این شاخص ها در بازه ی ۲ تا ۲- قرار دارد در نتیجه می توان بیان کرد که این متغیرها از لحاظ توصیفی در حالت توزیع نرمالی هستند. نمودار های هیستوگرام ۱ و ۲ گواه بر وجود توزیع نرمال دو متغیر سبک زندگی اسلامی و موفقیت تحصیلی دانش آموزان می دهند.

نمودار ۱. نمودار هیستوگرام متغیر سبک زندگی اسلامی

نمودار ۲. نمودار هیستوگرام متغیر موفقیت تحصیلی

پیشفرض های تحلیل رگرسیون

پیش از انجام تحلیل رگرسیونی ابتدا باید پیشفرض های این آزمون را که شامل بررسی همبستگی میان متغیرها، بررسی وضعیت نرمال بودن متغیرها و عدم همخطی میان متغیرهای مستقل است مورد تحلیل قرار گیرد که در صورت تایید این پیشفرض ها می توان از آزمون رگرسیون چندگانه جهت تایید و یا رد فرضیه های تحقیق استفاده نمود.

جدول ۳. بررسی وضعیت نرمال بودن متغیرهای تحقیق

پرسشنامه	متغیرها	آماره	معناداری
موفقیت تحصیلی	موفقیت تحصیلی	۰/۱۸۵	۰/۱۶۹
	اجتماعی	۰/۱۰۲	۰/۲۰۴
	باورها	۰/۱۳۲	۰/۲۱۵
	عبادی	۰/۱۳۷	۰/۲۶۳
	اخلاق	۰/۱۹۴	۰/۱۹۲
	مالی	۰/۱۸۵	۰/۱۸۲
سبک زندگی	خانواده	۰/۱۰۳	۰/۱۷۴
اسلامی	سلامت	۰/۱۱۴	۰/۲۶۳
	تفکر و علم	۰/۱۵۳	۰/۲۹۱
	امنیتی	۰/۱۶۵	۰/۱۷۳
	زمان شناسی	۰/۱۶۶	۰/۱۹۱
	سبک زندگی اسلامی کل	۰/۱۳۳	۰/۱۷۷

جدول ۳ نتایج بررسی وضعیت نرمال بودن متغیرهای تحقیق را با آزمون کلموگروف-اسمیرنوف نشان می دهد. نتایج حاکی از آن است که میزان معناداری تمامی متغیرهای تحقیق بالاتر از سطح معناداری ۰/۰۵ شده است در نتیجه می توان بیان کرد که تمامی متغیرها در حالت توزیع نرمالی به لحاظ استنباطی قرار دارند و پیش فرض نرمال بودن متغیرها تایید می شود.

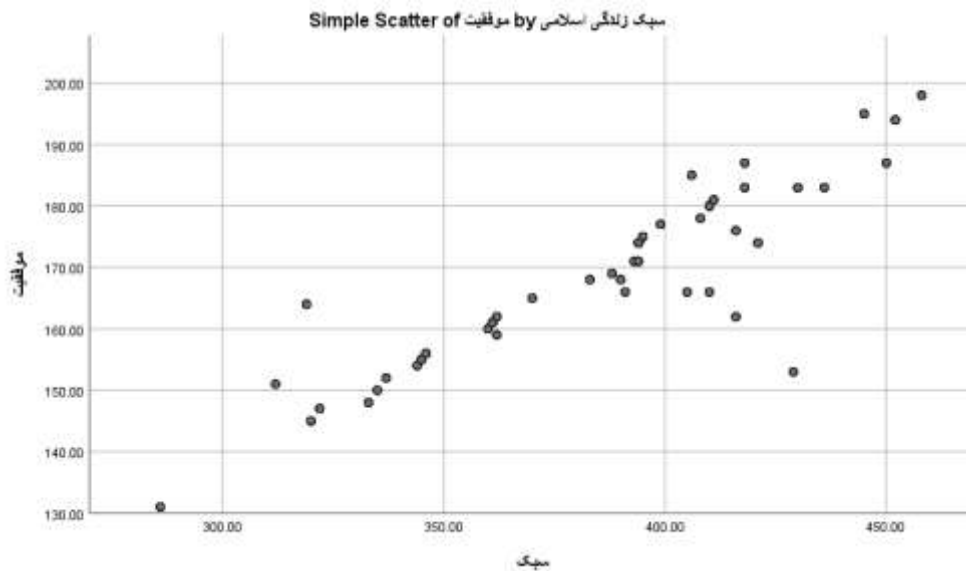
جدول ۴. همبستگی میان متغیرهای تحقیق

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
موفقیت تحصیلی												
اجتماعی	۰/۸۱۸**											
باورها	۰/۷۵۴**	۰/۸۳۰**										
عبادی	۰/۵۳۳**	۰/۶۵۸**	۰/۶۹۰**									
اخلاق	۰/۸۰۰**	۰/۹۳۶**	۰/۷۷۶**	۰/۶۲۳**								
مالی	۰/۷۱۴**	۰/۷۹۶**	۰/۶۳۸**	۰/۶۴۸**	۰/۷۵۸**							
خانواده	۰/۷۰۵**	۰/۹۲۳**	۰/۷۸۳**	۰/۶۳۹**	۰/۹۶۱**	۰/۷۲۰**						
سلامت	۰/۷۲۰**	۰/۹۲۴**	۰/۷۰۷**	۰/۶۰۹**	۰/۹۵۵**	۰/۷۱۸**	۰/۹۸۹**					

تفکر و علم	۰/۵۱۰	۰/۶۲۱	۰/۶۴۱	۰/۹۲۸	۰/۵۸۱	۰/۶۷۲	۰/۵۹۲	۰/۵۹۱	۱
امنیتی	۰/۴۷۱	۰/۵۸۴	۰/۶۱۶	۰/۸۲۲	۰/۵۳۹	۰/۶۳۴	۰/۵۴۷	۰/۵۴۶	۱
زمان شناسی	۰/۴۹۴	۰/۵۸۱	۰/۶۰۲	۰/۸۶۲	۰/۵۳۴	۰/۶۱۵	۰/۵۳۷	۰/۵۵۷	۱
سبک زندگی اسلامی کل	۰/۸۹۵	۰/۹۴۴	۰/۸۵۸	۰/۷۷۲	۰/۹۲۹	۰/۸۵۰	۰/۸۹۶	۰/۷۵۶	۱

**در سطح معناداری ۰/۰۱ معنادار است.

جدول ۴ نتایج بررسی همبستگی میان خرده مقیاس های سبک زندگی اسلامی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان را با آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می دهد. همانطور که مشهود است میزان همبستگی میان سبک زندگی اسلامی کل با موفقیت تحصیلی ۰/۸۹۵ در سطح معناداری ۰/۰۱ می باشد که ضریب قوی و در جهت مثبتی است بدین معنا که با افزایش میزان سبک زندگی اسلامی، میزان موفقیت تحصیلی دانش آموزان نیز افزایش می یابد. همچنین در مورد خرده مقیاس های سبک زندگی اسلامی نیز می توان بیان کرد که زیر مولفه اجتماعی سبک زندگی اسلامی با ضریب ۰/۸۱۸، باورها با ضریب ۰/۷۵۴، عبادی با ضریب ۰/۵۳۳، اخلاقی با ضریب ۰/۸۰۰، مالی با ضریب ۰/۷۱۴، خانواده با ضریب ۰/۷۰۵، سلامت با ضریب ۰/۷۲۰، تفکر و علم با ضریب ۰/۵۱۰، امنیتی با ضریب ۰/۴۷۱ و زمان شناسی با ضریب ۰/۴۹۴ دارای همبستگی مثبت و معناداری با موفقیت تحصیلی دانش آموزان می باشند. بدین معنا که هرچه این زیر مولفه های سبک زندگی اسلامی در میان افراد تقویت و گسترش یابد، میزان موفقیت تحصیلی دانش آموزان نیز بهبود می یابد.

نمودار ۳. نمودار پراکنش رابطه سبک زندگی اسلامی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان

جدول ۵. بررسی عدم همخطی میان متغیرهای مستقل

پرسشنامه	متغیرها	حداقل تحمل	عامل تورم واریانس
سبک زندگی اسلامی	اجتماعی	۰/۱۷۹	۲/۷۳۸
	باورها	۰/۲۶۲	۳/۸۲۰
	عبادی	۰/۱۲۰	۲/۳۶۳
	اخلاق	۰/۱۵۸	۲/۳۷۶
	مالی	۰/۲۸۷	۳/۴۸۰
	خانواده	۰/۱۱۷	۲/۰۹۹
	سلامت	۰/۱۱۹	۲/۸۳۵
	تفکر و علم	۰/۱۵۳	۱/۸۷۱
	امنیتی	۰/۱۸۹	۲/۲۹۳
	زمان شناسی	۰/۱۳۱	۲/۶۰۹

جدول ۵ نتایج بررسی عدم همخطی میان هریک از متغیرهای مستقل را با دو آماره عامل تورم واریانس و ضریب حداقل تحمل نشان می دهد. میزان آماره تحمل برای متغیرهای پیش بین از میزان ۰/۱ بیشتر است همچنین میزان عامل تورم واریانس متغیرهای محاسبه شده است از میزان ۱۰ کمتر است در نتیجه می توان بیان کرد که عدم همخطی میان متغیرهای مستقل تحقیق تایید می شود.

۶- تحلیل داده ها

در این قسمت از تحقیق حاضر به بررسی و مقایسه ی موفقیت تحصیلی دانش آموزان برحسب وضعیت اقتصادی و معدل آنان با آزمون تحلیل واریانس یکطرفه آنوا پرداخته می گردد و در نهایت جهت بررسی نقش سبک زندگی اسلامی در موفقیت تحصیلی دانش آموزان از آزمون تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده می گردد.

جدول ۶. بررسی تفاوت میانگین موفقیت تحصیلی دانش آموزان برحسب وضعیت اقتصادی

وضعیت اقتصادی	میانگین	انحراف معیار	گروه	گروه	تفاوت میانگین	معناداری F	معناداری
ضعیف	۱۶۲/۷۳	۱۲/۸۰	ضعیف	متوسط	*-۸/۳۱	۱۴/۹۶۲	۰/۰۰۰
			خوب	خوب	*-۹/۶۵		
متوسط	۱۷۱/۰۴	۱۲/۵۸	متوسط	ضعیف	*۸/۳۱	۰/۰۰۰	۰/۸۰۳
			خوب	خوب	-۱/۳۳		
خوب	۱۷۲/۳۸	۱۵/۷۶	خوب	ضعیف	*۹/۶۵	۰/۰۰۰	۰/۸۰۳
			متوسط	متوسط	۱/۳۳		

جدول ۶ نتایج تفاوت میانگین موفقیت تحصیلی دانش آموزان را برحسب وضعیت اقتصادی خانواده آنان با آزمون تحلیل واریانس یکطرفه آنوا نشان می دهد. نتایج حاکی از آن است که میزان اف ۱۴/۹۶۲ با معناداری ۰/۰۰۰ است که از سطح

معناداری ۰/۰۵ کمتر است در نتیجه می توان بیان کرد که تفاوت میانگین معناداری بین دانش آموزان با وضعیت اقتصادی مختلف از نظر موفقیت تحصیلی وجود دارد. بررسی مقایسه میانگین ها با آزمون تعقیبی توکی نشان می دهد که تفاوت میانگین معناداری بین دانش آموزان با وضعیت اقتصادی ضعیف و متوسط به میزان ۸/۳۱- وجود دارد که میزان میانگین موفقیت تحصیلی دانش آموزان وضعیت اقتصادی ضعیف ۱۶۲/۷۳ کمتر از میانگین موفقیت تحصیلی دانش آموزان وضعیت اقتصادی متوسط با میزان ۱۷۱/۰۴ است. همچنین تفاوت معناداری بین دانش آموزان با وضعیت اقتصادی ضعیف و خوب با میزان ۹/۶۵- وجود دارد که میزان میانگین موفقیت تحصیلی دانش آموزان با وضعیت اقتصادی خوب ۱۷۲/۳۸ و میانگین موفقیت تحصیلی دانش آموزان با وضعیت اقتصادی ضعیف ۱۶۲/۷۳ است که موفقیت تحصیلی دانش آموزان وضعیت اقتصادی خوب بهتر از سایر گروه های دیگر است.

جدول ۷. بررسی تفاوت میانگین موفقیت تحصیلی دانش آموزان بر حسب معدل

معدل	میانگین	انحراف معیار	گروه	گروه	تفاوت میانگین	معناداری F	معناداری
۱۳-۱۲	۱۶۶/۵۱	۱۶/۶۸	۱۳-۱۲	۱۵-۱۴	۱/۴۲	۳/۹۶۳	۰/۰۰۹
					-۴/۱۲		۰/۳۹۰
					-۵/۱۸		۰/۱۴۸
۱۵-۱۴	۱۶۵/۰۸	۱۱/۸۶	۱۵-۱۴	۱۳-۱۲	-۱/۴۲	۰/۹۲۰	
					-۵/۵۵		۰/۰۸۸
					*-۶/۶۱		۰/۰۱۴
۱۷-۱۶	۱۷۰/۶۴	۱۳/۳۷	۱۷-۱۶	۱۳-۱۲	۴/۱۲	۰/۳۹۰	
					۵/۵۵		۰/۰۸۸
					-۱/۰۶		۰/۹۷۶
۱۹-۱۸	۱۷۱/۷۰	۱۴/۴۴	۱۹-۱۸	۱۳-۱۲	۵/۱۸	۰/۱۴۸	
					*۶/۶۱		۰/۰۱۴
					۱/۰۶		۰/۹۷۶

جدول ۷ نتایج تفاوت میانگین موفقیت تحصیلی دانش آموزان را بر حسب معدل آنان با آزمون تحلیل واریانس یکطرفه آنوا نشان می دهد. نتایج حاکی از آن است که میزان افت ۳/۹۶۳ با معناداری ۰/۰۰۹ است که از سطح معناداری ۰/۰۵ کمتر است در نتیجه می توان بیان کرد که تفاوت میانگین معناداری بین دانش آموزان با معدل های مختلف از نظر موفقیت تحصیلی وجود دارد. بررسی مقایسه میانگین ها با آزمون تعقیبی توکی نشان می دهد که دو گروه معدل ۱۵-۱۴ با دانش آموزان با معدل ۱۹-۱۸ به میزان ۶/۶۱- تفاوت میانگین معناداری دارند بدین معنا که میانگین موفقیت تحصیلی دانش آموزان با معدل ۱۵-۱۴ کمتر از موفقیت تحصیلی دانش آموزانی است که معدل آنان ۱۹-۱۸ با میزان ۱۷۱/۷۰ است.

جدول ۸. بررسی اثر سبک زندگی اسلامی بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان

مولفه	متغیرها	ضریب	ضریب	t	معناداری	خلاصه مدل
		استاندارد	استاندارد			
		نشده B	شده Beta			همبستگی ضریب تعیین

		سبک زندگی اسلامی			
اجتماعی	۱/۶۵۲	۰/۳۹۳	۴/۱۰۷	۰/۰۰۰	۰/۷۹۶
باورها	۲/۸۵۴	۰/۳۶۳	۶/۹۲۹	۰/۰۰۰	۰/۶۰۳
عبادی	۰/۵۵۰	۰/۰۲۸۸	۱/۱۳۶	۰/۲۵۷	
اخلاق	۳/۹۹۵	۰/۳۹۴	۹/۷۸۰	۰/۰۰۰	
مالی	۰/۴۹۹	۰/۱۵۶	۳/۱۰۸	۰/۰۰۲	
خانواده	۴/۹۱۴	۰/۴۶۸	۷/۰۵۹	۰/۰۰۰	
سلامت	۱/۴۰۳	۰/۴۳۳	۲/۲۲۱	۰/۰۲۷	
تفکر و علم	۰/۳۸۹	۰/۰۶۸	۰/۵۸۳	۰/۵۶۱	
امنیتی	۰/۵۸۰	۰/۱۰۲	۱/۶۵۷	۰/۰۹۹	
زمان شناسی	۰/۰۶۱	۰/۰۱۲	۰/۱۵۸	۰/۸۷۵	

جدول ۸ نتایج بررسی نقش خرده مقیاس های سبک زندگی اسلامی را بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان با آزمون رگرسیون چندگانه به روش همزمان نشان می دهد. نتایج خلاصه مدل نشان می دهد که میزان همبستگی همزمان متغیرهای مستقل مدل ۰/۷۹۶ می باشد که همبستگی قوی را نشان می دهد. میزان ضریب تعیین نیز ۰/۶۰۳ است بدین معنا که متغیرهای مستقل مدل به میزان ۶۰/۳ درصد توانستند تغییرات متغیر موفقیت تحصیلی دانش آموزان را تبیین کنند. نتایج ضرایب رگرسیونی نیز بیان می کند که مولفه اجتماعی سبک زندگی اسلامی با ضریب استاندارد بتا ۰/۳۹۳ و معناداری ۰/۰۰۰، زیر مولفه باورها با ضریب ۰/۳۶۳ و معناداری ۰/۰۰۰، زیر مولفه ی اخلاق با ضریب بتا ۰/۳۹۴ و معناداری ۰/۰۰۰، زیر مولفه ی مالی با ضریب بتا ۰/۱۵۶ و معناداری ۰/۰۰۲، زیر مولفه خانواده با ضریب بتا ۰/۴۶۸ و معناداری ۰/۰۰۰ و زیر مولفه سلامت با ضریب استاندارد بتا ۰/۴۳۳ و معناداری ۰/۰۲۷ اثر معناداری بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان دارند. این ضرایب همگی مثبت و در سطح معناداری ۰/۰۵ معنادار هستند بدین معنا که هر چه دانش آموزان مولفه های سبک های زندگی اسلامی در روابط اجتماعی، در باورها، اخلاقیات، مباحث مالی، خانوادگی و سلامتی در زندگی خود اعمال کنند، موفقیت تحصیلی بهتری را کسب می کنند. نتایج مقایسه ی ضرایب استاندارد بتا هر یک از متغیرهای اثرگذار بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان نیز نشان می دهد که بیشترین ضریب استاندارد بتا مربوط به متغیر خانواده با ضریب ۰/۴۶۸ می باشد که نشان می دهد بحث خانواده و الگوی سبک خانواده اسلامی موثرترین عامل در ایجاد موفقیت تحصیلی دانش آموزان است. بعد از آن متغیر سلامت با ضریب استاندارد بتا ۰/۴۳۳ و زیر مولفه اخلاقیات با ضریب استاندارد ۰/۳۹۴ می باشد. که نشان می دهد هرچه دانش آموزان برای افزایش سلامتی و تندرستی و همچنین جهت افزایش روابط اخلاقی از الگوی اسلامی پیروی کنند، میزان موفقیت تحصیلی آنان نیز بهبود می یابد.

۷- بحث و نتیجه گیری

با توجه به مطالب گفته شده، آموزش و پرورش، همواره با مشکلاتی در زمینه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با محدودیت هایی روبه رو بوده است و تحقق اهداف از پیش تعیین شده تا حد زیادی بستگی مستقیم به میزان موفقیت دانش آموزان دارد. دانش آموزان، بنابه دلایلی، از امکانات آموزشی و پژوهشی به طور یکسان برخوردار نیستند؛ به طوری که در بیشتر مدارس، همه ساله دانش آموزانی وجود دارند که به دلیل عدم موفقیت در تحصیل، با مشکلاتی روبه رو هستند. از طرفی دیگر، یادگیری و رشد و در نتیجه پیشرفت تحصیلی تحت تأثیر عواملی ارثی و محیطی هستند. از جمله این عوامل می توان به تفاوت های فردی، جنسی، خانوادگی، زبانی، اقتصادی، اجتماعی و شخصیتی اشاره کرد. در میان عواملی که در رشد و پیشرفت فرزندان موثر است ابراز وجود و سبک زندگی نقش موثرتری خواهد داشت، فرهنگ و خرده فرهنگ های یک جامعه (مانند طبقه اجتماعی -

اقتصادی)، معمولاً تأثیر مستقیمی روی کودک ندارند، بلکه عموماً سبک زندگی دانش آموز که تحت تأثیر خانواده است بر رشد دانش آموز و پیشرفت تحصیلی، درسی او اثر می گذارند.

سبک زندگی مرتبط با اسلام و شاخص تفکر دینی، مبنایی برای تصمیم گیری صحیح فراهم می آورد؛ چرا که تصمیم گیری براساس مبانی دینی، از نظر منطقی نیز صحیح است و بنابراین باعث کاستن از نگرش های منفی نسبت به مسایل مختلف از جمله تحصیل می شود.

براساس تحقیقات پیشین عوامل عبادی بر موفقیت دانش آموزان تأثیر می گذارد؛ یعنی رابطه بین فرد و خدا و عباداتی مثل نماز، روزه، تلاوت قرآن و غیره و رفتارهایی که رسماً عبادت نیست، ولی فرد به نیت اطاعت از خداوند انجام می دهد در موفقیت افراد موثر است. با توجه به این که در سبک زندگی اسلامی، کارها با نیت به خدا و با چشمداشت اندک دنیوی انجام می گیرد، باید انتظار داشت در بحث تحصیل نیز شخص دارای انگیزش درونی باشد و به هر میزان که سبک زندگی بیشتر رنگ و بوی اسلامی داشته باشد، انگیزش برای یادگیری و تحصیل بیشتری شود. در واقع درمتون و تعالیم اسلامی تأکید زیادی بر امر یادگیری و خواندن شده است و بر همین اساس برای بسیاری از مسلمانان یادگیری جزء مهمی از زندگی است که به صورت درونی و خودجوش انجام می گیرد.

محدودیت ها

۱- با توجه به این که پژوهش در گروهی از دانش آموزان آموزش و پرورش شهرستان مهریز صورت گرفته است، لذا در تعمیم نتایج بایستی جانب احتیاط را رعایت نمود.

۲- اطلاعات این پژوهش از طریق پرسشنامه به دست آمده است. لذا در تعمیم نتایج بایستی جانب احتیاط را رعایت نمود.

پیشنهادات

۱- نظر به این که سبک زندگی اسلامی تأثیر به سزایی بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان دارد و با توجه به نقش دانش آموزان به عنوان آینده سازان ارزشمند کشورمان توصیه می شود مشاوران و روانشناسان در حوزه علوم تربیتی با ارائه راهکارهای موثر در ترویج سبک زندگی اسلامی جهت نیل به موفقیت تحصیلی هرچه بیشتر، دانش آموزان را یاری کنند.

۲- عوامل موثر دیگر هم چون ویژگی های شخصیتی و سبک های فرزند پروری بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان مورد بررسی قرار گیرد.

۳- با انجام برنامه ریزی های راهبردی نسبت به حفظ و تقویت سبک زندگی اسلامی در دانش آموزان اقدام گردد.

منابع

۱. قرآن کریم
۲. آذرکسب، سید حیدر (۱۳۹۱)، سبک زندگی اسلامی، نشریه پیوند، شماره ۴۰۰.
۳. بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۶)، روش های پیشگیری از افت تحصیلی. تهران: انجمن اولیاء و مربیان، چاپ سوم.
۴. تنهایی، حسین ابوالحسن؛ خرمی، شمس (۱۳۸۹)، بررسی رابطه جامعه شناختی باور های دینی و سبک زندگی بر اساس نظریه و روش هافمن؛ مطالعه موردی کرمانشاه، فصلنامه پژوهش اجتماعی، شماره ۶.
۵. چلبی، مسعود (۱۳۸۹)، جامعه شناسی نظم تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی، تهران: نشر نی.
۶. خطیبی، حسین؛ ساجدی، ابوالفضل (۱۳۹۲)، مروری بر شاخص های سبک زندگی اسلامی، مجله معرفت، شماره ۱۸۵.
۷. رجب نژاد، محمد رضا؛ حاجی، یحیی؛ مهدوی طالب، امیر؛ رجب نژاد، سعید (۱۳۹۱)، بررسی سبک زندگی اسلامی از منظر حیات طیبه در قرآن، نشریه علمی و پژوهشی وزارت بهداشت، شماره ۱.
۸. شریفی، احمد حسین (۱۳۹۸)، اخلاق و سبک زندگی اسلامی، تهران: دفتر نشر معارف.
۹. شریعت پناه (۱۳۹۲)، قواعد و الگو ها در سبک زندگی اسلامی، نشریه پیامد های انقلاب، شماره ۷۳.
۱۰. صالحی، مهدی (۱۳۹۷)، بررسی پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بر اساس سبک زندگی اسلامی و کمال گرایی در بین دانش آموزان دوره ابتدایی شهر ایزدخواست، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارسنجان.
۱۱. عزیزی، بهار (۱۳۹۲)، مطالعه رابطه دین داری و سبک زندگی، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تربیت معلم.
۱۲. عظیمی فرد، فاطمه (۱۳۹۱)، خانواده و سبک زندگی اسلامی، نشریه پیوند، شماره ۴۰۱.
۱۳. عسگری، فهیمه؛ منظری توکی، علیرضا؛ منظری توکی، حمداله؛ زین الدینی، زهرا (۱۴۰۰)، اثربخشی سازگاری با مدرسه بر موفقیت تحصیلی در دانش آموزان دوره دوم متوسطه: نقش حلقوی سبک زندگی اسلامی و سبک زندگی غربی، مجله مطالعات روانشناسی تربیتی، شماره ۴۲.
۱۴. فاضل قانع، حمید (۱۳۹۳)، سبک زندگی بر اساس آموزه های اسلامی (با رویکرد رسانه ای)، قم: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش های اسلامی.
۱۵. فیض کاشانی، ملا محسن (۱۴۱۷)، المحجّة البيضاء فی تهذیب الإحياء، تصحیح و تعلیق: علی اکبر غفاری، قم: مؤسسه انتشارات اسلامی جامعه مدرسین.
۱۶. کاویانی، محمد (۱۳۹۱)، سبک زندگی اسلامی و ابزار سنجش آن. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. قم: نشر سبحان.
۱۷. کوثری نیا، نفیسه (۱۳۹۲)، ارتباط سبک زندگی اسلامی و حیات طیبه در قرآن کریم، مجله علوم قرآن و حدیث، شماره ۴۸.
۱۸. کلینی، محمد یعقوب (۱۳۶۵)، الکافی، تصحیح شده توسط علی اکبر غفاری، تهران: دارالکتب اسلامی.
۱۹. مرزبند، رحمت اله و ذکوی، علی اصغر (۱۳۹۱)، شاخص های سلامت معنوی از منظر آموزه های وحیانی، فصلنامه اخلاق پزشکی، شماره ۲.

۲۰. هادوی، اصغر (۱۳۹۱)، آغاز سبک زندگی اسلامی از خراسان شمالی، ماهنامه پاسدار اسلام، شماره ۳۷۲.

21. Young, J. W., & Barrett, C. A. (1993). Analysing school transcripts to improve prediction of college performance. *The Journal of College Administration*, 137, 25-29.

Islamic lifestyle and its role on the academic success of sixth grade primary students in Mehriz city

Reyhan Zare Bidaki, Bibi Zahra Tavakoli, Ilham Zare Bidaki, Shamsi Zareian Far

Primary teacher, Mahdi Yavaran School, Yazd, Mehriz
Director of the school, Mahdi Yavaran School, Yazd, Mehriz
Primary teacher, Shahid Andiseh School, Yazd, Mehriz
Director of the school, Narjes School, Yazd, Mehriz

Abstract

All the amazing human progress in today's world is the result of learning. Man acquires most of his abilities through learning, through learning, he develops intellectually and acquires abilities. The education of students, in all courses, is done in order to change behavior, thoughts, attitudes and skills, and finally it is measured in the form of academic progress and performance, which is influenced by many factors such as a person's lifestyle. The present study was conducted to investigate the role of Islamic lifestyle on the academic success of students, and the research method is descriptive, correlational, and applied in terms of purpose, which seeks to describe and explain the role of Islamic lifestyle on the academic success of elementary school girls. It is the sixth primary school in Mehriz city. In order to collect the required data, a standard Islamic lifestyle questionnaire was used. The statistical population includes sixth grade primary students of Mehriz city. The reliability of this questionnaire was measured using Cronbach's alpha, which is equal to 71%. The findings show that considering the fact that in the Islamic lifestyle, things are done with the intention of God and with little worldly eyes, it should be expected that a person has internal motivation in the matter of education, and no matter how much the lifestyle If it has more Islamic flavor, the motivation to learn and study will be more and more successful in the matter of education.

Keywords: Islamic lifestyle, educational progress, culture, religion
